

ชื่อสารนิพนธ์ : ศึกษากำเนิดและพัฒนารามัญนิภายในประเทศไทย
 ผู้วิจัย : พันเอก ณรงค์ ครองแถว
 ปริญญา : พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)
 อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ : พระมหาทวิ มหาปญโญ (ละลง) ผศ.ดร., ป.ธ. ๘, พธ.บ., ศน.ม.
 M. Phil., Ph.D.
 วันเสร็จสมบูรณ์ : ๒๐ กรกฎาคม ๒๕๕๕

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์ เรื่องกำเนิดและพัฒนารามัญนิภายในประเทศไทย มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการคือ ๑) เพื่อศึกษากำเนิดรามัญนิภายในประเทศไทย ๒) เพื่อศึกษารามัญนิภายในประเทศไทย ๓) เพื่อศึกษาพัฒนาการของรามัญนิภายในประเทศไทย

จากการวิจัยพบว่า พระสงฆ์ในพระพุทธศาสนาของประเทศไทย มีหลายนิกาย แต่นิกายหนึ่งที่โดดเด่น และได้รับการยอมรับว่าเป็นคณะสงฆ์ที่ปฏิบัติเคร่งครัดถูกต้อง สอดคล้องตามพระธรรมวินัย คือคณะสงฆ์รามัญนิกาย ซึ่งได้รับพระพุทธศาสนาเมื่อพระโมคคัลลีบุตรติสสเถระเป็นประธานจัดทำสังคายนาครั้งที่ ๓ เสร็จเรียบร้อยแล้ว ในปี พ.ศ. ๒๑๘ ได้ส่งพระโสณเถระและพระอุตตรเถระมายังสุวรรณภูมิพร้อมด้วยพระสงฆ์ ๕ รูป ประดิษฐานพระพุทธศาสนาในสุวรรณภูมิ ต่อมาสมณวงศ์ในรามัญประเทศเสื่อมลง เพราะเกิดวิบัติต่าง ๆ ในบ้านเมือง เป็นมูลเหตุให้พระสงฆ์แตกแยกแบ่งออกเป็นหลายนิกาย

เมื่อพระเจ้าธรรมเจดีย์ขึ้นเสวยราชสมบัติเมืองหงสาวดีในปี พ.ศ. ๒๐๑๕ ทรงมีพระราชดำริจะทรงฟื้นฟูพระพุทธศาสนาให้บริสุทธิ์ รวมถึงมณฑลให้เป็นนิกายเดียวกัน จึงทรงโปรดให้พระมหาเถระผู้เป็นคณาจารย์ไปรับการอุปสมบทต่อนิกายมหาวีหารในลังกาทวีป ให้มีคณะสงฆ์รามัญนิกายบริสุทธิ์เกิดขึ้นเสียก่อน แล้วกลับมาอุปสมบทให้แก่ผู้อื่นจนมีพระสงฆ์วงศ์มหาวีหารวงศ์เดียวในรามัญประเทศ

รามัญนิกายเข้ามาเผยแผ่ในประเทศไทย ตั้งแต่สมัยกรุงสุโขทัย โดยพระภิกษุชาวไทยได้เดินทางไปยังอาณาจักรมอญ บวชแปลงใหม่ตามลัทธิวิธีของรามัญ แล้วอยู่เรียนพระธรรมวินัยในอาณาจักรนั้น จนมีความรู้ความสามารถแล้ว จึงกลับมาเผยแผ่พระพุทธศาสนาตามอย่างลัทธิรามัญ

การปกครองคณะสงฆ์รามัญในสมัยกรุงศรีอยุธยา ได้แยกออกไปต่างหากจากคณะสงฆ์ไทย มีเจ้าคณะใหญ่ปกครองและมีพระราชคณะรองลงมาเป็นผู้ช่วยการคณะ สำหรับการศึกษาพระสงฆ์มอญศึกษาวินัยเป็นสำคัญ เดิมกำหนดเป็น ๓ ประโยค ภายหลังเพิ่มขึ้นเป็น ๔ ประโยค ต่อมาสมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ทรงปรับปรุงการศึกษาของคณะสงฆ์ไทย ทรงเปลี่ยนมาเป็นการสอบด้วยวิธีเขียน รวมของพระสงฆ์มอญด้วย และในที่สุดทรงให้เลิกการสอบพระปริยัติธรรมแบบมอญเสีย ทรงให้มารวมศึกษาเล่าเรียนและสอบแบบไทยจนถึงปัจจุบัน

พระสงฆ์รามัญเป็นผู้ปฏิบัติเคร่งครัดในพระธรรมวินัยตั้งแต่โบราณ ในด้านวัตรปฏิบัติและการสังวรวัชยต่าง ๆ เป็นไปตามแบบอย่างที่เคยปฏิบัติมาเมื่อครั้งอยู่ในอาณาจักรรามัญ จนทำให้พระภิกษุสมเด็จพระเจ้าฟ้ามงกุฎเป็นผู้นำ ดำเนินการปรับปรุงก่อตั้งคณะสงฆ์ธรรมยุติกนิกายขึ้น โดยทรงยกย่องรามัญนิกายเป็น “ครู”

ด้านธรรมเนียมของรามัญนิกายที่สำคัญอย่างหนึ่งที่สืบเนื่องมาแต่โบราณ คือการสวดพระปริตรแบบรามัญ เป็นการสวดเพื่อคุ้มครองป้องกันภัยอันตรายต่าง ๆ ทุกวันธรรมสวนะ จะมีพระปริตรรามัญ ๔ รูป ทำหน้าที่สวดพระปริตร ทำน้ำพระพุทธรมนต์ที่หอศาสตราคมในพระบรมมหาราชวัง จนถึงปัจจุบัน

Thematic Paper Title : The Study of the History and the Development of
Rāmañña Nikāya in Thailand.

Researcher : Colonel Narong Khrongthew

Deegree : Doctor of Philosophy (Buddhist Studies)

Thematic Paper Supervisor : Phramaha Tawee Mahāpañño, Pālī 9, B.A., M.A.,
M.Phil. Ph.d.

Date of Completion : 20 July 1012

Abstract

This research is of the three main objective as follows : i) to study the history of the Rāmañña Nikāya. ii) To Study the history of the Rāmañña Nikāya in Thailand, and iii) To Study the development the Rāmañña Nikāya in Thailand.

From the research , it is fount that in Thailand, the Buddhist monks consist of many Nikāyas (sects) but one Nikāya which is prominent and is accepted that the monks of this Nikāya behaved themselves austerely and followed the Dhamma and the Vinaya strictly, is Rāmañña Nikāya. This Nikāya has embraced Buddhism since Phra Moggalliputra Thera had presided over the 3rd Saṅgāyanā (general convocation of the Saṅgha) in order to settle the questions of doctrines and to fix the texts of the Scriptures in B.E. 218. After this Saṅgāyanā, two monks named Phra Sona Thera and Phra Uttara Thera together with five monks were sent to Suwaṇṇabhūmi for propagating Buddhism at this land which was called Suwaṇṇabhūmi. Later on, Samaṇavaṁsa of Rāmañña Land had declined because of the crises and the damages from enemies causing the separation of Saṅgha (the Order) into many Nikāyas.

When King Dhamma Jedi ascended the throne in Hangsāvadī in B.E. 2015, he initiated to revive Buddhism and assembled the Saṅgha to be one Nikāya. The King graciously allowed these monks to be ordained as Mahā Nikāya in Sri Laṅkā in order to form the Pure Rāmañña Nikāya and then returned home to ordain the others until there was only Mahāvaṁsa in Rāmañña land.

Rāmmañña Nikāya had been propagated in Thailand since Sukhothai Period. The Thai monks travelled to Mon Kingdom to be re-ordained in Rāmañña Nikāya and they

studied Dhamma and Vinaya in that Kingdom until obtaining more knowledge before returning to spread Buddhism according to the method of Rāmañña Nikāya.

The administration of Rāmañña Saṅgha in Ayutthayā Kingdom had been separated from Thai Saṅgha which was administered by the Chief Superintendent of the Ecclesiastics and the Royal Chapter of monks working as their assistants. For education, the Mon monks mainly studied Vinaya, so they had the examination only of Vinaya Piṭaka scripture which previously had only Pāli Grade 3 and afterwards increased to be Pāli Grade 4. Later, Somdej Phramahā Samaṇachao Kromphrayavajirayanavaroros had improved the study of Thai Saṅgha by changing such the method to be instead of the written examination Rāmañña monks which included that of Rāmañña as well. The King graciously allowed the to abolish the general Dhamma studies concerning the method of learning and examination of Rāmañña Nikāya by following the current Thai method instead up to the present time.

Rāmañña monks had practised Dhamma and Vinaya austere since the former time on their activities and recitations conformed to the way that was used to practise in the period of Rāmañña Kingdom that caused Somdej Chao Fa Mongkut while he was in monkhood to make the improvement by establishing Dhammayuttika Nikāya, praising Rāmañña Nikāya as his “teacher”.

One of the important traditions of ancient Rāmañña Nikāya which was continued from the past, is the Phraparit to recitation of Rāmañña Nikāya to be the recitation for preventing and protecting disasters on every Buddhist Day. Four Phraparita Rāmañña monks had been reciting the Phraparita and making the holy water at the weaponry house in the Royal Palace up to the present day.

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์เล่มนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เพราะได้รับความเมตตาอนุเคราะห์เกื้อกูลจาก พระมหาทวี มหาปัญญา (ละลง) ผศ.ดร. พระอาจารย์ประจำบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่ารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา และดูแลให้คำแนะนำข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณคณาจารย์บัณฑิตวิทยาลัย ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้ ทำให้ผู้วิจัยมีความรู้ความสามารถที่จะศึกษาค้นคว้างานวิจัยที่เกี่ยวกับสารนิพนธ์นี้ และขอขอบคุณ ดร. ศศิวรรณ กำลังสินเสริม พร้อมเจ้าหน้าที่บัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ช่วยอำนวยความสะดวกและประสานงานต่าง ๆ ให้สารนิพนธ์ฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์

ขอกราบขอบพระคุณ พระเทพกิตติโมลี (ทองสุริย์ สุริยโชโต) ป.ธ.๘, พธ.บ. รุ่น ๒๓, Ph.D. ขอขอบคุณ รศ.ดร. ชูศักดิ์ ทิพย์เกษร (พธ.ด.กิตติมศักดิ์) และ ผศ.ดร.ประยูร สุยะใจ ที่ได้กรุณาอนุเคราะห์ช่วยค้นข้อมูลและช่วยแปลเอกสารภาษาอังกฤษ, ขอกราบขอบพระคุณ พระครูโชติธรรมสุนทร (ช่วง อุเจริญ) ผู้ช่วยเจ้าอาวาสวัดอาวธวิกสิตาราม, ขอขอบคุณ รศ.สุเชาว์ พลอยชุม พลเรือตรี ดร.สุรจิต สงสกุล อดีตผู้อำนวยการกองอนุศาสนาจารย์กรมยุทธศึกษาทหารเรือ และ น.ส.กานดา พึ่งอนันต์ ที่ได้ให้คำแนะนำและมอบหนังสือประกอบการค้นคว้าวิจัย ขอขอบคุณนางชวนชม ครองแถว ที่คอยให้กำลังใจและช่วยเหลือสนับสนุนด้านทุนการศึกษา ตลอดระยะเวลาการศึกษาหลังเกษียณ อายุราชการ เห็นว่า สนับสนุนให้เรียนดีกว่านอนอยู่กับบ้าน ใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์ และขอใจ น.ส.สุพรรณา ครองแถว ที่ได้ช่วยตรวจทานแก้ไขในการพิสูจน์อักษร

สุดท้ายนี้ ความถูกต้องดีงามและประโยชน์อันใดจะพึงมีจากสารนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขออุทิศส่วนกุศลให้แก่ครูอาจารย์บิดามารดาผู้ล่วงลับไปแล้ว และผู้มีอุปการคุณทุกท่าน พึงมีส่วนแห่งกุศลนี้ด้วยกันทุกท่านเทอญ.

พันเอก ณรงค์ ครองแถว

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	ซ
บทที่ ๑ บทนำ	๑
๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๒
๑.๓ ขอบเขตการวิจัย	๒
๑.๔ ปัญหาที่ต้องการทราบ	๒
๑.๕ คำจำกัดความของศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	๒
๑.๖ ทบทวนเอกสารและรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๓
๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๕
๑.๘ ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๕
บทที่ ๒ กำเนิดรามัญนิกาย	๖
๒.๑ กำเนิดรามัญนิกาย	๖
๒.๑.๑ พระพุทธศาสนาหยั่งรากลงในรามัญประเทศ	๖
๒.๑.๒ พระเจ้าธรรมเจดีย์ฟื้นฟูพระพุทธศาสนา	๑๑
๒.๑.๓ จารึกกัลยาณีและกัลยาณีสีมา	๑๔
๒.๒ ลักษณะของรามัญนิกาย	๑๕
๒.๒.๑ พระสงฆ์รามัญนิกายเป็นผู้ปฏิบัติเคร่งครัดในธรรมวินัย	๑๕
๒.๒.๒ พระสงฆ์รามัญนิกายทำให้เกิดการปฏิรูปศาสนา	๒๐

๒.๓	ธรรมเนียมของรามัญนิกาย	๒๓
๒.๓.๑	การบรรพชาอุปสมบท	๒๓
๒.๓.๒	การสวดพระปริตร	๒๓
๒.๔	สรุป	๓๐
บทที่ ๓	รามัญนิกายในประเทศไทย	๓๑
๓.๑	การเข้ามาสู่ประเทศไทยของรามัญนิกาย	๓๑
๓.๒	การศึกษาของรามัญนิกายในประเทศไทย	๓๓
๓.๓	การปกครองของรามัญนิกายในประเทศไทย	๔๐
๓.๔	รามัญนิกายในปัจจุบัน	๔๖
๓.๕	สรุป	๔๘
บทที่ ๔	พัฒนาการของรามัญนิกายในประเทศไทย	๔๙
๔.๑	พัฒนาการของรามัญนิกายด้านการปกครอง	๔๙
๔.๒	พัฒนาการของรามัญนิกายด้านการศึกษา	๕๒
๔.๓	พัฒนาการของรามัญนิกายด้านการพระศาสนา	๕๔
๔.๔	พัฒนาการของรามัญนิกายด้านธรรมเนียม	๕๘
๔.๔.๑	พิธีการอุปสมบท	๕๘
๔.๔.๒	พิธีสวดพระปริตรมอญ	๕๙
๔.๔.๓	พิธีถวายเครื่องไทยทาน	๕๙
๔.๔.๔	พิธีโกนผม	๖๐
๔.๔.๕	พิธีสวดความสำเร็จของพระพุทธเจ้า	๖๒
๔.๔.๖	พิธีมอญร้องไห้	๖๒
๔.๕	สรุป	๖๓
บทที่ ๕	สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๖๔
๕.๑	สรุปผลการวิจัย	๖๔
๕.๑.๑	กำเนิดรามัญนิกาย	๖๔
๕.๑.๒	รามัญนิกายในประเทศไทย	๖๕

๕.๑.๓ พัฒนาการของรามัญนิกายในประเทศไทย	๖๘
๕.๒ ข้อเสนอแนะ	๗๐
๕.๒.๑ ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ	๗๐
๕.๒.๒ ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ	๗๐
๕.๒.๓ ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	๗๐
บรรณานุกรม	๗๑
ประวัติผู้วิจัย	๗๓